

visoka in plačilo je bilo odloženo, da mora vsakih deset let obrok oddati kupec, in kar je bil jako pošten odlok, da sme v last vzeti vasí takoj in da ni treba nikakega plačila precéj, prve pogodbe popiri so odjenjali in odnehavali do menj, nego do četrtega dela vrednosti. Drugi so tudi tako plačevali posestva; nekateri, ki so po vaséh drugega naroda našli toliko, kolikor so kupili ga, ti so imeli pravico in odpeljali razmerno množino duš na stepe Herzonskega gubernija; za otesani les in za pridelke dveh, treh let so skupili toliko, da so dolg plačali. Ali naš oča je premislil vse to in varen hotel biti, za tega del ni upal hudo zadolžiti se; kupil je samo eno vas, ki je v njej bilo prav tisoč duš, imé je bilo jej Krasnoj ar. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 6. dec. (Državni zbor.) Pretekli četrtek dne 4. t. m. pričel je državni zbor zopet svoje zborovanje. Poslancev bilo je navzočih v obilnem številu, Slovenci izrekoma bili so prišli vsi, sicer pa so bili sedeži na levi strani zbornice še bolj gosto zasedeni, kakor na desnici. Poslušalcev bilo je na obeh galerijah začetkom seje mnogo, ker pa v obravnavi ni bilo nobene zanimivega predmeta, so se poslušalci kmalu zgubili.

Zborovanje pričel je predsednik ob 11. uri in 25 minut z nagovorom, v katerem pred vsem naznanja, da je povodom rojstnega dneva cesarjevega in godu cesaričnega v imenu državnega zbora izrekel vošila, dalje se spominja med tem časom umrlih poslancev Claudija in dr. Klierja.

Predsednik potem naznanja še druge premembe med poslanci, in to: da je poslanec grof Harrach vsled svojega poklica kot dedni ud gosposke zbornice svoj mandat kot poslanec kmetijskih občin Kraljevo-Graških odložil.

Dalje sta poslanca Bartmanskij in dr. Jeřabek odložila svoje mandate; tudi poslanec J. Schier je po tem, ko je bil za Budjevice na mesto umrlega Claudia izvoljen, odložil svoj mandat kot poslanec trgovinske zbornice.

Na mesto dr. Jeřabeka je bil izvoljen Jos. Dürich, na mesto Bartmanskega pa dr. vit. Starzynski; dalje so bili izvoljeni: v 1. volilnem okraju dunajskem dr. Kopp, na mesto tega pa v 6. dunajskem okraju W. Neuber, na mesto umrlega poslanca J. Urbaneka: dr. J. Hanisch, na mesto dne 7. maja t. l. odstopivšega H. Reschauerja zopet on sam, ki je pa dne 23. t. m. svoj mandat zopet odložil; dalje: na mesto umrlega viteza Tovarnicki-a K. Bartoszewski, na mesto odstopivšega viteza Zacharievicza dr. K. Lewakowski, na mesto odstopivšega dr. viteza Krystofowiczja Jak. baron Romaszkan.

Po tem sledile so obljube navzočih novoizvoljencev. — Poslancema Jiřecku in Schönererju privolil je predsednik po tridnevni dopust. Dalje naznanja predsednik, da je gosposka zbornica 14 sklepom državnega zbora pritrdila, dalje navede one sklepe, kateri so zadobili Najvišje potrjenje, in pa vse one predmete, ki so od različnih ministrov došli predsedništvu, potem pa prebere zapisnikar vse one dopise, ki zadevajo predloge, o katerih je treba obravnave zbornice.

Dve okrajni sodnji zahtevate, da se dovoli sodnijsko postopanje zoper poslanca Dobelhamerja in grofa Tarnowskega.

Nadalje bere kratko po svoji vsebini 21 peticij, dalje več predlogov in pa interpelacijo dr. Herbsta zaradi podaljšanja severne železnice.

Pred prehodom na dnevni red govori še ministerski predsednik grof Taaffe in oziroma bere utemeljenje one podpore, katera se je privolila Galiciji zaradi škode po letošnjih povodnjah, katere podpore bo imel odobriti državni zbor. Za ministerskem predsednikom pa predloži in pojasnuje finančni minister Dunajewski državni proračun za leto 1855. s skupno potrebščino 519,893.166 gold. in s skupno zalogo 504,816.961 gold., tedaj s skupno primanjko 15.076.205 gold., razmera redne potrebščine nasproti redni zalogi pa kaže za prihodnje leto primanjkljej samo v svoti 1,390.232 gold., tedaj smo uže blizu ravnotežja v državnem gospodarstvu.

Današnja seja ni imela zanimivega dnevnega reda in vendar se je obravnava sukala tako, da bi bila kmalu postala pomenljiva. — Levičarji, ki neumorno vrtajo in rijejo, kako bi napravili zadrege večini ali vladi in ki so v ta namen uže stavili lepo vrsto predlogov in interpelacij, na pr. predlog, da naj odsek Kaminski-jev nadaljuje svoje preiskave, ker se je bajé pri nekem shodu v Galiciji čulo, da je „Länderbank“ tudi drugemu poslancu naklonila nagrado 60.000 gold., katero je še le čez več mesecev vrnil; dalje predlog, da naj železniški odsek strogo preiskuje koncesijo neke lokalne železnice pri Ulmu, ker se baje kaže, da koncesija dana zopet „Länderbanki“, ni na postavnem temelju in bo morala država to železnico kmalu prevzeti s prejšnjo škodo, interpeliralo se je zaradi železnice, tedaj kakor se vidi, izključno zaradi takih vprašanj, pri katerih nekaterim premalo dobička kaže.

Na dnevnem redu današnjem pa je bila tudi postava o dovoljenji „fideikomissa“ (gosposke domačije) za kneza Jurija Lobkovica, bivšega predsednika državnega zbora. — Levičarjem je bilo znano, da je ta naprava marsikomu preveč konservativna, in skušali so za to nenadoma napraviti zmešnjavo in porabiti priliko, ko mnogo vnanjih poslancev še ni navzočih. Oglašali se proti postavi stari Herbst in je vse zlekel na dan, kar stare in nove knjige pišejo zoper fideikomis (večidel grajščine, katere imajo ostati zmiraj v svoji družini in se ne smejo zato ne zadolžiti, še manj pa prodati); dolgo je govoril in marsikdo ga je poslušal; odgovoril pa mu je minister Pražak, kateremu je zopet odgovarjal in koj po velnicah izsikal svojo „učenost“ neizogibni dr. Menger.

Za tem govoril je še poročevalec dr. Žak in potem predlaga Herbst glasovanje po imenih v nadi, da mu sreča vendar enkrat nakloni tako vroče željeno večino. Pri glasovanju res smo pogrešali mnogo mnogo desničarjev, ker glasoval je vsak, kakor mu drago, pa tudi levičarjev vdeležilo se je glasovanja sila malo. — Prav k sreči glasovalo je za postavu 112 desničarjev, proti nji pa 104 levičarji, tedaj je zmagala desnica samo za pičlih 8 glasov. — Čeravno postava sama ni pomenljiva, zagnali bi bili levičarji grozovit hrup, če bi bili oni zmagali; desnica razpada, ministerstvo mora odstopiti, in enakih glasov in gradiva za prihodnje volitve bili bi čuli na cente v vseh levičarskih govorih in časnikih.

Pri tretjem branji te postave v torek zna se boj ponoviti.

Iz Ljubljane. (Mestni zbor ljubljanski) sklepal in sklenil je 2. dne t. m. o napravi nemške ljudske šole v Ljubljani, tedaj o predmetu velike važnosti, krog katerega se vrtijo razprave političnih naših krogov od onega časa, ko je nad sto ljubljanskih meščanov pri deželnem šolskem svetu vložilo prošnjo za nemško ljudsko šolo in še bolj po onem sklepu ljubljanske hranilnice, po katerem namerava ustanoviti in vzdrževati v Ljubljani nemško ljudsko šolo. S prvo prošnjo se mestni

odbor formalno menda ni pečal, ali je mestni šolski svet že rešil dotični nalog dan mu iz deželnega šolskega sveta, pa nam ni znano, toliko pa smo čuli, da do 18. oktobra t. l. mestni šolski svet deželnemu šolskemu svetu še ni podal onega gradiva, katero je ta zahteval.

S sklepom ljubljanske hranilnice pa se je mestni odbor že pečal odgovorivši na-nj s protestom, ker je mesto samo pripravljeno, napraviti nemško ljudsko šolo, če bi bila potrebna.

Naučni minister je pa posebno naredbo povodom sklepa o vpeljavi slovenskega učnega jezika naročil, da se to sme samo tedaj zgoditi, če se ob enem z ustanovitvijo nemške ljudske šole v Ljubljani skrbi za poduk otrok nemške narodnosti. — To štrečno imel bi bil razmotati v svojem zadnjem zborovanji, toda ni jo razmotal, ker jo večina zborova ni poprijela na pravem koncu.

Jedro vprašanja ima dve polovici, katere prva je ta-le:

a) Hočemo li onim Ljubljancem, ki hočejo in postavno smejo zahtevati tukaj nemško ljudsko šolo, biti pravični prostovoljno?

b) Hočemo li, da se takoj v vse druge ljubljanske ljudske šole vpelje slovenščina kot učni jezik?

Gledé prvega vprašanja ni dvomiti in tudi dokazov imamo več kot dovolj, posebno pa za vse one, ki so v Ljubljani živeli ali živé, se lahko prime z roke, da je tukaj dosti ljudi, ki postavno smejo zahtevati nemško ljudsko šolo, če pa je to tako, tedaj vendar mi toliko zatirani Slovenci ne smemo posnemati svojih nasprotnikov v tem, da zmiraj in povsod braneči narodno enakopravnost tudi le z najmanjšo krivico proti drugi narodnosti skrunimo svoje dosedanje stališče, po katerem zahtevamo, pa tudi priznavamo „vsakemu svoje“.

Nravno vrednost pa ima tako priznavanje ptuje pravice samo tedaj, ako je naše priznanje prostovoljno, neprisiljeno.

Po našem prepričanju bi bil tedaj mestni odbor ljubljanski najboljši varoval naše strogo narodno stališče, če bi bil uže začetkom tekočega šolskega leta brez daljnih razprav otvoril na obstoječih ljudskih šolah nemške paralelke za dečke in deklice. — To vsaj sedaj storiti bil je namen odbornika dr. viteza Bleiweisa, kateri je pa dobil samo 7 glasov, namreč: dr. vitez Bleiweis, Murnik, Kušar, Petričič, Pakič, Žužek, Ničman.

Poročevalec dr. Tavčar sicer zoper dr. Bleiweisov predlog ni imel stvarnih ugovorov, kar je navedel v podporo svojega predloga, bile so formalnosti, da potreba nemške šole še ni dokazana po vsaki besedi postave itd., da se ne sme odnehati nobene pičice itd. in iz tega vsega sklepal je, da se zdaj še ne more pritrčiti ustanovitvi nemške šole. Ta predlog prejel je končno tudi slabotno večino 10 glasov. — V interesu mestnega odbora, ki se vendar šteje med one, ki bi v prvi vrsti morali modro in odločno zastopati „narodno enakopravnost“, obžalujemo ta sklep, obžalujemo, da ni prodril predlog dr. Bleiweisov, in zato tudi obžalujemo, da se je obravnave tako važnega, politično pomenljivega vprašanja vdeležilo primeroma tako malo odbornikov. Po vseh skušnjah je taka pasiviteta napačna, nedoločnost ali kaj temu podobnega, pa nikakor ne pristaja možu, ki stoji sred javnega življenja in ima dolžnost postaviti in potegniti se za pravo svojih volilcev, ako ne drugače vsaj z glasovanjem.

O dr. Zarnikovem predlogu — suhoparnem dnevnem redu niti ne govorimo ne, ker tudi izmed odbornikov spremila sta ga samo dva še s pogrebom.

Da je pa bil edino le dr. vit. Bleiweisov predlog na pravem mestu, kaže tudi uže samo odlašilno glaseč se predlog, katerega se je držala večina, in zato upamo,

da bode prihodnja rešitev tega vprašanja uže drugača, da se bode uže strinjala z najnovejšim naročilom deželnega šolskega sveta, ki ustanovitev nemške deške in take dekliške šole do začetka šolskega leta 1885/6 mestnemu odboru naroča, ob enem pa tudi izreka, da se z začetkom nemških ljudskih šol v vseh družih ljubljanskih ljudskih šolah vpelje slovenščina kot učni jezik.

Pri tako jasnem in pravičnem sklepu deželnega šolskega sveta ne dvomimo, da bi narodni mestni zastop ljubljanski hotel navaliti odgovornost na slovensko stranko, da ni pravična drugim narodom, in da iz gole pravdoljubnosti zadržuje slovenski mladini na ljubljanskih ljudskih šolah slovenščino kot učni jezik!

— (*O državni poslancih slovenskih*) se nam poroča, da so se koj po svojem prihodu na Dunaji sošli in se posvetovali o tem, kako bodo delali na izvršitev zahtev gledé narodnih pravic Slovencev in pa kako pospeševati gmotne zadeve svojih volilcev. — Pokazalo se je pri dotičnem posvetovanju popolno soglasje vseh slovenskih poslancev. Sledila bodo še daljna posvetovanja, Zagotovljena pa je tudi uže sedaj našim poslancem podpora vsega kluba „desnega središča“. — Prizadevanju naših poslancev želimo najboljšega uspeha.

— (*Knezoškof dr. Misija*) bil je za škofa posvečen preteklo nedeljo v Gradcu; stalno v Ljubljano preseliti se namerava jutri dne 11. decembra, vmeščenje škofovo na ljubljanski škofovski sedež pa se ima vršiti prihodnjo nedeljo dne 14. t. m.

— (*Kanonik in državni poslanec Klun*) bil je vmeščen na Wollwitz-Flachenfeldov kanonikat minulo sredo dne 3. t. m.; v nedeljo pa je bil uže kot zastopnik kapitljna navzoč pri posvečevanju knezoškofa Misije v Gradcu, kamor se je podal z Dunaja v soboto večer.

— (*Kazenska pravda zoper ljubljanske anarhiste*) se je pričela preteklo soboto v Celovcu, kamor je vabljenih 35 prič. Sodnji predseduje više sodnje svetovalec pl. Schrey, zatožbo pa ima drž. pravdnika namestnik Pajk.

— (*Vreme.*) Tako hudega mraza, kakoršnega smo imeli v Ljubljani preteklo sredo in pa torek in ponedeljek unega tedna, namreč od 14—16° R. mraza ni bilo daleč okrog, pa tudi snega ni padlo tako na debelo. Mraza so imel razun Galicije po družih naših deželah, tudi v Tirolah, k večem 6° ali pa še manj, ravno taka je s snegom; pri Mariboru, krog Gradca, na gornjem Štajarskem ga ni prav nič, ravno tako na Avstrijskem, Moravskem in Českem, razun na gorovji; tudi na severni strani Semeringa ga je menj, kakor pri in v Ljubljani. Koj 4. dne t. m. pa je nastopilo južno vreme, gorkota nad 0, — in sneg, katerega smo po vseh ljubljanskih ulicah imeli na debelo, postal je plundra, kateri bo le nekoliko treba pomagati, da se pogubi po kanalih, vznikom je pa zaslužek všel — po vodi.

— (*Škof Strossmayer*), častni meščan ljubljanski, daroval je za „Narodni dom“ 300 gold.

— (*Profesor dr. Miklošič*), nov častni meščan ljubljanski, se je tudi zahvalil za skazano mu čast v posebnem pismu, katero sklepa z besedami: Stolno mesto lepe kranjske dežele, prvo mesto našega naroda, bela Ljubljana: Vivat, crescat, floreat! (Naj živi, raste in cvete!)

— Na vabilo podružnice c. kr. kmetijske družbe štajarske v Sevnici predaval bode v nedeljo 14. t. m. popoldne g. Gustav Pirc, tajnik c. k. kmetijske družbe kranjske, v Sevnici o umnem ravnanji z gnojem.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Minuli ponedeljek pretekla so tri leta, odkar je pogorelo gledališče „Ringtheater“ in v